

ARCHIWUM
LEGIONÓW
i N. K. N.

Nr 1180

leg. 1785

Proemica dnia w którym została się
niepodległa Polska.

(J.K.C. 1.XI.37)

Rocznica dnia, w którym zrodziła się 1180 Niepodległa Polska.

W dniu dzisiejszym Kraków — a wraz z nim cała Polska — święci dziewiętnastą rocznicę historycznego dnia 31 października 1918 r., kiedy to ta stara stolica państwa i stolica kulturalna Polski pierwsza z miast Rzeczypospolitej zrzuciła wraz z

października 1918 r. stała się już nie tylko niepodległą częścią przyszłego państwa polskiego, nie tylko wzięła w swe ręce całą suwerenną władzę cywilną i wojskową, ale — co było naprawdę bezcennym dobrodziejstwem dla innych, mniej szczęśliwych pod

dziennika 1918 r. ustalono też skład tymczasowego rządu polskiego Małopolski i Śląska Cieszyńskiego, złożonego z przedstawicieli wszystkich polskich stronnictw, którego siedzibą miał być Lwów.

Zgodnie z ustalonym planem w dniu 31 października 1918 r. Kraków i Małopolska Zachodnia zrzuciły jarzmo austriackie i ukonstytuowały się z własnymi polskimi władzami, jako

**integralna część przyszłej
zjednoczonej Polski.**

Na Śląsku Cieszyńskim władzę objęła z ramienia Polski — Rada Narodowa. Tylko Małopolska Wschodnia wraz ze Lwowem stanęła wobec konieczności stoczenia walki o swe wyzwolenie z hordami hajdamaczy, których zamach na to terytorjum Polski zorganizowały zdradziecko władze wojskowe i ostatni namiestnik konającej już Austrii.

* * *

Przebieg historycznego dnia 31 października 1918 r. w Krakowie wszyscy jeszcze mamy w swej pamięci. Zbytecznym więc byłoby dawać tu jego szczegółowy opis.

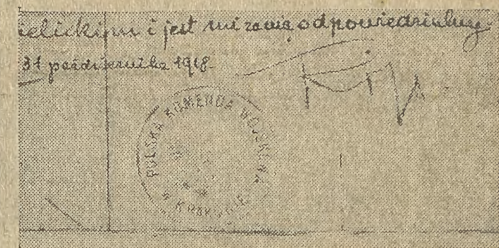
Zaznaczyć tylko wypada, że zrzucenie jarzma niewoli austriackiej odbyło się bez ofiar. Już bowiem

w nocy z 30 na 31 października

odbyło się w koszarach zaprzysiężenie austriackich dotąd żołnierzy — Polaków na wierność Polsce i ci świeżo pasowani żołnierze Rzeczypospolitej nazajutrz obsadzili objekty wojskowe, rozbrajając stacjonowanych w Krakowie żołnierzy-Niemców.

Obsadzenie przez pierwszą polską wartę Odwachu na Rynku krakowskim odbyło się uroczyście przy dźwiękach hymnu narodowego w południe owego historycznego dnia, a jako pierwsza chorągiew Rzplitej na budynku Odwachu zatrzepotała na wieżrze sztandar Stowarzyszenia „Gwiazda”.

Potem usunięto rychło z gmachów państwowych orły austriackie. Ich miejsce zajął **Orzeł Biały**.

Pierwsza pieczęć Polskiej Komendy Wojskowej w Krakowie z podpisem bryg. Roji, położona na rozkazie wydanym w dniu 31 października 1918 r.

W Krakowie władza już Najjaśniejsza Rzeczypospolita!

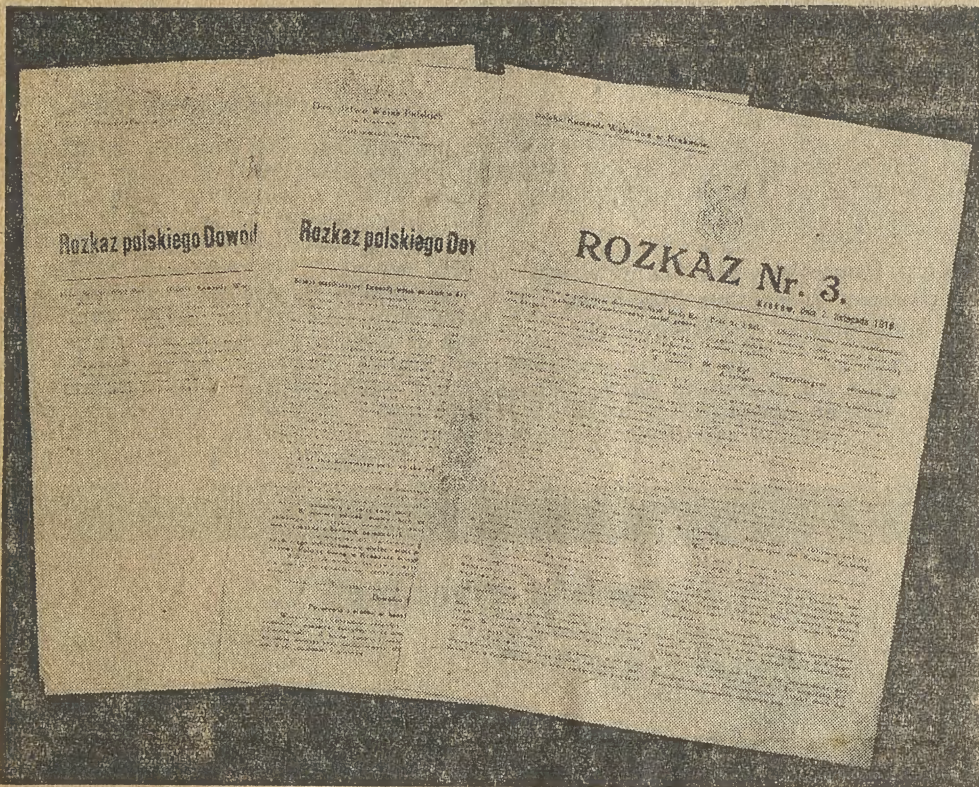
* * *

(j. ch.)

**Nabożeństwo
w kościele Marjańskim.**

W sobotę, jako w przeddzień 19 rocznicy oswobodzenia Krakowa z pod władzy zaborczej odbyło się w kościele Marjańskim staraniem Towarzystwa Oswobodzenia Krakowa uroczyste nabożeństwo za dusze zmarłych członków Towarzystwa.

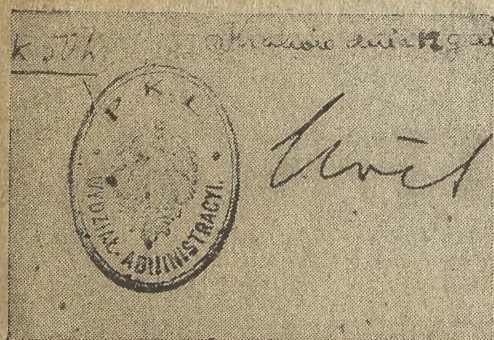
Po nabożeństwie, w którym wzięli udział członkowie Towarzystwa z prez. drem Pachoniskim na czele udano się w pochodzie na Wawel, gdzie w krypcie pod Wieżą Srebrnych Dzwonów złożono hołd pamięci wielkiego Wodza Narodu.

Pierwsze trzy rozkazy wojskowe w Krakowie. Charakteryzują one gorączkową ówczesną pracę, bowiem na pierwszym rozkazie (u góry na lewo) widnieje napis „Polskie Dowództwo Wojskowe”, na drugim „Dowództwo Wojsk Polskich w Krakowie”, zaś na trzecim z drugiego listopada już „Polska Komenda Wojskowa w Krakowie”. Później otrzymało dowództwo krakowskie nazwę „D. O. G.” (Dowództwo Okręgu Generalnego), a wreszcie obecną D. O. K.

całą Małopolską Zachodnią jarzmo zaborcze i ogłosiła swoją przynależność do niepodległej, zjednoczonej Polski.

Dzień to historyczny, albowiem w tem miesiącu, które najkrócej ze wszystkich

Pieczęć Polskiej Komisji Likwidacyjnej z podpisem naczelnika wydziału administracyjnego, organizatora tego polskiego „namiestnictwa” w Krakowie, p. St. Noela.

ziem polskich nosiło pięta zaborcy — objął władzę pierwszy w całej pełni niezawisły od obcych potencji wola narodu i wybranych reprezentantów parlamentarnych, powołany

rząd polski,

którym była Polska Komisja Likwidacyjna (PKL), złożona z przedstawicieli wszystkich stronnictw, reprezentowanych w Polskim Kole Sejmowym.

Kiedy jeszcze w b. Królestwie władali okupanci austriaccy i niemieccy, gdy b. zabór pruski jęczał jeszcze pod piketą pruskiej przemocy — Małopolska Zachod-

nia politycznym swym czynem w dniu 31 tym względem obszarów Rzeczypospolitej — zyskała możność

organizowania czynnej zbrojnej pomocy dla tych polskich terytorjów w ich walce o wyzwolenie.

Pomocą tej zawdzięcza bohaterki Lwów możność przetrwania najcięższych i najgroźniejszych momentów w walce z zamachem ukraińskiej hajdamaczyzny, jak i w styczniu 1919 r. Śląsk Cieszyński, najechany zdradziecko przez Czechów.

* * *

Zrzucenie jarzma niewoli austriackiej w dniu 31 października 1918 r. przez Kraków wraz z całą Małopolską i Śląskiem Cieszyńskim było przygotowane od dłuższego czasu naprzód przez przywódców polskich stronnictw, zasiadających w Polskim Kole Sejmowym.

Punktem przełomowym polityki polskiej w b. zaborze austriackim była

głośna deklaracja Polskiego Koła Sejmowego,

proklamująca w maju 1918 r. na Ratuszu krakowskim hasło **niepodległej, zjednoczonej Polski** z dostępem do morza jako programu politycznego narodu polskiego.

Równoległe z wydarzeniami na frontach wojennych, decydującymi o ostatecznym wyniku wojny światowej. Polskie Koło Sejmowe przygotowywało się już od początku jesieni 1918 r. do objęcia przez władze polskie polskich ziem dotychczasowego zaboru austriackiego. Przed końcem paź-